

FRI ATT FÖRÄNDRA

SK19390 Foto: Sofia Strimholm / IKON

WORKSHOPMATERIAL

act
Svenska kyrkan

INNEHÅLL

- 03 Inledning
- 04 Till ledaren
- 05 Presentation och övning: Barometern
- 05 Fri att förändra(?)
- 06 Minskat demokratiskt utrymme
- 07 Övning: Brainstorming om minskat demokratiskt utrymme
- 07 Kvinnors rättigheter i ett minskat demokratiskt utrymme
- 08 Våra changemakers
- 08 Axa Charles Gabagambi
- 10 Att möjliggöra förändring
– Act Svenska kyrkan
- 11 Övning: Religiösa aktörer och kvinnors rättigheter
- 12 Vad kan du göra?
- 12 Avslutning
- 13 Källförteckning

Det här är ett workshopmaterial för en kortare workshop med primärt fokus på kvinnors rättigheter och demokratiskt utrymme.

Materialet är framtaget 2018 av Svenska kyrkans internationella arbete i samarbete med Sensus och Svenska Kyrkans Unga. Material uppdaterat 2019.

INLEDNING

Vad innebär det att vara fri att förändra? Fri att göra skillnad för dig själv och andra. Fri att påverka beslut som rör dig och dina medmänniskor. Fri att organisera dig, stå upp för det du tror på, och tala ut mot orättvisor.

Act Svenska kyrkan vill genom kampanjen Fri att förändra belysa just de frågorna. I kampanjen får du möta några changemakers – människor som gör skillnad – som jobbar för en rättvis utveckling i sina sammanhang.

Act Svenska kyrkan ger stöd till katastrofarbete, långsiktigt utvecklingssamarbete och påverkansarbete som bidrar till ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar utveckling. Vi vet att varje människa, med rätt förutsättningar, kan förändra sitt liv. Varje människa är oändligt värdefull och har rätt till den frihet som det innebär att kunna skapa förändring i sitt eget sammanhang.

Det här materialet låter dig tillsammans med andra utforska frågan: vilka är de rätta förutsättningarna för att människor ska ha möjlighet att förändra sina liv? Hur skapar vi en möjliggörande miljö? Vad händer när utrymmet för förändring hotas både för människor och civilsamhället? Och hur påverkas kvinnors och flickors rättigheter när det demokratiska utrymmet stramas åt?

Vill du boka en workshop med en Ageravolontär för din grupp eller församling? Skicka ett mail till agera@svenskakyrkan.se!

**FRI ATT PÅVERKA.
FRI ATT ORGANISERA SIG.
#FRIATTFÖRÄNDRA**

TILL LEDAREN

Det här workshopmaterialet kan exempelvis användas i konfirmandgrupper, ungdomsgrupper, skolklasser eller andra lämpliga forum för att få kunskap om vikten av engagemang, demokratiskt utrymme och kvinnors rättigheter. Det syftar till att inbjuda till samtal, reflektion och handling.

Upplägget är tänkt att användas för en workshop som är ungefär ca 1 timme och 30 minuter lång. Tanken är att det ska gå bra att följa handledningen från början till slut, men upplägget kan behöva justeras om gruppen är stor eller om deltagarna är extra pratglada. Du kan också använda handledningen som inspiration och forma ett eget upplägg utifrån den.

I detta workshopupplägg presenteras en av våra changemakers, Axa från Tanzania.

Som ledare kan det vara bra att tänka på att i en workshop så utgår man från att kunskapen finns i gruppen. Som ledare är ditt ansvar att se till att alla deltagare får komma till tals, att stimulera samtal och att förbereda träffarna. Som ledare behöver du inte känna att du måste ha alla svar eller kunskap om allting - gruppen delar på det ansvaret. Det är helt okej att söka svar på frågor på internet, men kom ihåg att vara källkritisk.

Lycka till med workshopen! Dela gärna dina erfarenheter under hashtaggen #friattförändra på Instagram och Facebook.

HÖR AV DIG!

Om du vill ha hjälp med pedagogiskt upplägg, lokaler eller något annat så hör av dig till ditt lokala Sensus-kontor. Du hittar kontaktinformation på www.sensus.se/kontakta-oss.

PRESENTATION OCH ÖVNING: BAROMETERN

Tid

Ca 10 min

Syfte

Att på ett lätttsamt sätt introducera de frågor som workshopen handlar om samtidigt som deltagarna får presentera sig.

Gör så här:

Låt först alla deltagarna presentera sig kort genom att säga sitt namn och sin favoritmaträtt.

Låt därefter deltagarna ta ställning till påståendena nedan genom att (välj ett alternativ):

1. Hålla upp ett grönt eller rött papper och indikera om de håller med (grönt) eller inte (rött).
2. Placera sig på en linje i rummet där linjens ändar markerar ”håller helt med” respektive ”håller inte alls med”.

Påståenden:

- Vi som kristna har ett ansvar för att världens ska bli bättre.
- Kyrkan ska fokusera mer på gudstjänst och diakoni i Sverige.
- Det jag gör här påverkar människor på andra sidan jorden.
- Tro och handling hör ihop.
- Det är politikernas ansvar att bevara demokratin, inte kyrkans.
- Religiösa ledare spelar en avgörande roll för att kvinnors rättigheter ska tillgodoses.

FRI ATT FÖRÄNDRA(?)

Att människor är fria att förändra sina liv och sina samhällen är en förutsättning för demokrati, men också för en rättvis värld. Alla civilisationer är från början byggda på samarbete och människor som tillsammans har velat skapa något. Det ligger djupt i vår mänskliga natur att vilja samlas och jobba för våra intressen. Vi organiserar oss i olika grupper och föreningar.

Rätten att organisera sig är en förutsättning för att människor ska kunna samlas och arbeta för en bättre värld. Tillsammans med yttrandefrihet är rätten att organisera sig en förutsättning för många andra sociala, ekonomiska, kulturella, politiska och medborgerliga rättigheter. Det möjliggör att alla får uttrycka sina åsikter, skapa konst och musik, utöva sin religion, starta eller gå med i en facklig organisation, eller välja politiska ledare och hålla dessa ansvariga.

Dessa rättigheter skyddas i i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och i Europakonventionen. Rätten att organisera sig kan delas upp i två olika kategorier, mötesfrihet och föreningsfrihet.

Mötesfrihet, föreningsfrihet och yttrandefrihet utgör tillsammans grundpelare i ett demokratiskt samhälle.

MINSKAT DEMOKRATISKT UTRYMME

Den demokratiska utvecklingen går bakåt i fler länder än den går framåt i. Detta är en global trend som Freedom House, en organisation som rangordnar länder efter invånarnas friheter, rapporterar för tolfte året i rad.

Med andra ord: Människors rätt att föra fram sina åsikter och att organisera sig hotas i allt fler länder. Människorättsorganisationer, pro-demokratiaktörer och det bredare civila samhället möter allt fler utmaningar och restriktioner i att utföra sitt arbete.

Organisationen CIVICUS mäter utrymmet för civilsamhället i FN:s medlemsländer regelbundet. I deras rapport People Power under Attack från 2019 framgår det att i sex av tio länder är utrymmet för civilsamhället helt stängt eller kraftigt åtstramat. Endast fyra procent av världens befolkning lever i länder med ”öppna” samhällen. Det innebär att alla världsdelar påverkas. Flera länder i Europa bedöms på något sätt begränsa det demokratiska utrymmet för sina medborgare.

I bland annat Ungern, Tjeckien och Polen pågår en negativ utveckling, även om 15 av EU-länderna bedöms vara öppna. Sverige klassas som ett öppet samhälle. Men även här blir klimatet allt kärvarare för de som står upp för mänskliga rättigheter och demokratiska principer.

Kyrkor och andra trosbaserade aktörer kan precis som andra civilsamhällsorganisationer drabbas av det åtstramade demokratiska utrymmet. Ett exempel är kyrkan i Tanzania, där kyrkoledare blivit utsatta för hot genom sociala medier.

Det minskande demokratiska utrymmet tar sig olika uttryck i olika länder. T ex förekommer begränsningar och restriktion av finansiering, restriktiva lagar införs, befolkningsgrupper exkluderas från beslutsfattande, hot och våld och inskränkningar i demonstrationsrätten.

MÖTESFRIHET

Mötesfrihet är rätten att delta i fredliga sammankomster, till exempel att demonstrera och att anordna möten.

FÖRENINGSFRIHET

Föreningsfrihet innebär att vem som helst får bilda och driva en förening. Till exempel en sportklubb, en biståndsorganisation, en kör eller en fackförening.

YTTRANDEFRIHET

Yttrandefrihet innebär rätten att yttra sig och föra fram åsikter utan censur, begränsning eller bestraffning.

ÖVNING: BRAINSTORMING MINSKAT DEMOKRATISKT UTRYMME

Tid:

Ca 10 min

Syfte

Att upptäcka aktuella exempel på vad minskat demokratiskt utrymme betyder i praktiken.

Gör så här

Låt deltagarna i bikupor spåna några minuter om exempel på minskat demokratiskt utrymme. Vad har de hört eller läst i tidningar och i sociala medier? Vilka länder och grupper handlar det om? Vilka frågor gäller det? Låt varje bikupa dela något exempel med de andra bikuporna.

arenor. Dessutom drabbas de i större utsträckning än manliga aktivister av ett minskat demokratiskt utrymme genom minskade ekonomiska bidrag till verksamheten. Allt detta undergräver kvinnors möjlighet till hållbar försörjning, tillgång till sexuella och reproduktiva rättigheter samt makt och inflytande över sina liv. Könrelaterat våld kan vara både psykiskt och fysiskt, sexuellt och materiellt, och inbegriper bland annat människohandel, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och skadliga sedvänjor såsom kvinnlig könsstympning och barnäktenskap. Det används också som ett strategiskt vapen i väpnade konflikter. Våldet drabbar i stor utsträckning även homosexuella, bisexuella, trans-, queer- och intersexuella personer (HBTQI-personer).

Därför är detta särskilt viktiga frågor för Act Svenska kyrkan och våra samarbetsorganisationer.

KVINNORS RÄTTIGHETER I ETT MINSKAT DEMOKRATISKT UTRYMME

För kvinnor är det demokratiska utrymmet ofta åtstramat, eller så har det kanske inte funnits till att börja med.

Lagar och sociala och kulturella normer hindrar kvinnor och flickor från att fullt ut delta som samhällsmedborgare och skapar svårigheter för dem att få tillgång till viktiga sociala och ekonomiska rättigheter som att rösta, utbildning, hälsovård, mark och finansiella tjänster.

Lagar och normer kan även styra vem en kvinna får gifta sig med, hennes möjlighet att skilja sig eller om hon kan ta egna beslut om sin kropp och sin sexualitet. I trenden med minskat demokratiskt utrymme är vissa frågor mer känsliga än andra, t.ex. kvinnors juridiska status och arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Destruktiva normer som kopplar föreställningar om maskulinitet med makt, våld, sexualitet och alkoholanvändning medför negativa konsekvenser för utveckling och mänsklig säkerhet på såväl samhälls- som individnivå. Hot om våld, ofta sexuellt våld, har blivit ett allt vanligare sätt att tysta kvinnor.

I samband med rapporten ”Så tystas en kvinnorörelse” (Kvinna till kvinna 2018) genomfördes en enkätundersökning med kvinnorrättsförsvarare i 32 länder. I undersökningen framkom det, att kvinnliga aktivister upplever att de drabbas av ett minskat demokratiskt utrymme genom ett ökat fokus på kvinnors traditionella roll som mödrar och att de stängs ute från politiska

VÅRA CHANGEMAKERS

I våra samarbetsorganisationer runt om i världen finns det präster, ledare och engagerade personer vars arbete innebär stora risker. Många av deras vänner har dessutom fängslats eller mördats för sitt engagemang. Trots detta fortsätter våra changemakers sitt arbete för fred, demokrati och mänskliga rättigheter, och de visar ett enormt civilt mod. Det är ett liv och ett ställningstagande för människovärdet som kan kosta på mentalt, både individuellt och kollektivt. Situationen i många länder är att istället för förtroende och frihet är det rädsla som genomsyrar samhället.

För att våra partnerorganisationer ska kunna utföra sitt arbete behövs en miljö som möjliggör förändringsarbete och som ger goda förutsättningar för ett aktivt civilsamhälle.

I materialet får du möta en av de miljoner människor som varje dag kämpar för rättvisa – Axsa Charles Gabagambi.

AXSA CHARLES GABAGAMBI

Axsa bor i Karagwestiftet i det nordvästra hörnet av Tanzania, nära Viktoriasjön. Där är hon engagerad inom den evangelisk-lutherska kyrkan i Tanzania (ELCT). I byn där hon växte upp långt ute på landsbygden förväntas flickorna gifta sig i ung ålder, och befolkningen har lite kunskap om mänskliga rättigheter, jämställdhet och vikten av utbildning. Trots detta fick Axsa möjlighet att studera på universitetet där hon läste statskunskap, internationella relationer och filosofi. Hon vill vara med och påverka i samhället och inspirera andra flickor till att utmana de gränser som finns för flickor i samhället.

I området där Axsa bor idag har flickor och kvinnor inte heller samma rättigheter som pojkar och män. Flickor och kvinnor kommer i andra hand när det gäller till exempel utbildning, jobb, beslutsfattande och till och med rätten att arva land och andra tillgångar. Tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är mycket begränsad i Tanzania, särskilt för unga kvinnor och flickor. Skolorna erbjuder ingen sexualundervisning. I Tanzania är tonårsgraviteter fortfarande väldigt vanligt förekommande. En tonårsflicka som blir gravid tvingas lämna skolan och hon får inte komma tillbaka efter det att barnet är fött. Därmed förnekas hon sin rätt till utbildning. Många flickor utsätts för våldtäkt och sexuella trakasserier, men förövarna går fria.

Axsa ville ändra på detta och hon kände att hon måste tala för dem som inte har någon röst och för dem som har tystats. Hon har fått möjlighet att studera och därför känner hon ett ansvar att driva på för förändring.

Sedan några år tillbaka arbetar Axsa för ELCT med att stärka unga flickor så att de får kunskaper om sina rättigheter och korrekt sexualundervisning. Hon arbetar också med att påverka lokala makthavares negativa inställning till flickors och kvinnors rättigheter. Axsa använder sociala medier för att påverka.

Act Svenska kyrkan stödjer den evangelisk-lutherska kyrkans arbete för SRHR och jämställdhet och projektet Adolescent Girls Empowerment, som Axsa jobbar med. I de områden där projektet finns har andelen flickor som går i skolan dubblerats och deras prestationer har ökat. Det märks också att befolkningen håller på att få en större insikt i frågor om jämställdhet och om de negativa effekter som vissa traditioner har.

Det minskade demokratiska utrymmet i Tanzania

Under de senaste åren har det demokratiska utrymmet stramats åt i Tanzania. Situationen blir allt värre och yttrandefriheten begränsas. Människorättsförsvarare kriminaliseras och stigmatiseras. Många är rädda för att uttrycka sin åsikt och lärare oroar sig för att det som de har lärt ut till sina studenter kan leda till att de förlorar jobbet. Även medier påverkas genom att radiostationer riskerar att stängas ner när de har fördömt något som regeringen gjort, och onlineaktivism har belagts med restriktioner.

Detta begränsar möjligheterna för Axsa och andra som arbetar för förändring. Det drabbar kyrkan och resten av det civila samhället i Tanzania. ELCT gjorde för en tid sedan ett uttalande om det begränsade demokratiska utrymmet i landet. Efter detta har flera kyrkoledare utsatts för hot genom telefonsamtal och på sociala medier.

Axsa tycker att det värsta av allt är tystnaden och rädslan. Trots begränsningar och påtryckningar fortsätter hon att tala och skriva, för hon menar att hon gör det som är rätt och fördömer det som är fel. Som troende känner hon sig kallad av Gud att leva ut sin tro utanför kyrkans väggar. Hennes tro på Gud ger henne kraft och motivation i arbetet för förändring.

Kyrkan i Tanzania

Den evangelisk-lutherska kyrkan i Tanzania (ELCT) är med sina 6,8 miljoner medlemmar den näst största lutherska kyrkan i världen. Verksamheten omfattar allt från klimat- och hållbarhetsarbete till hälsovård och arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Act Svenska kyrkan stödjer kyrkans arbete på nationell nivå men också arbetet i några av stiftet, till exempel Karagwe-stiftet där Axsa arbetar.

Läs mer om den den
evangelisk-lutherska
kyrkan i Tanzania (ELCT):
www.elct.org

ATT MÖJLIGGÖRA FÖRÄNDRING – Act Svenska kyrkan

Att vidga det demokratiska utrymmet

Act Svenska kyrkan arbetar aktivt för att vidga det demokratiska utrymmet. Alla ska ha möjlighet att organisera sig och göra sin röst hörd. Det är en förutsättning för att våra samarbetspartner och andra engagerade människor runt om i världen ska kunna åstadkomma förändring och arbeta för genusrättvisa, mänskliga rättigheter, hållbar miljö och fred. Vi vill bidra till ett starkt och självständigt civilsamhälle. Centralt är att möjliggöra en miljö där alla har rätt att finnas, höras och verka för förändring.

Act Svenska kyrkan arbetar för att människor, kyrkor och andra organisationer ska kunna verka fritt och ha möjlighet att delta i beslutsprocesser och förhandlingar som påverkar människors vardag och framtid. Lika viktigt är det att se till att det är möjligt att följa upp åtaganden och utkräva ansvar politiskt, ekonomiskt och människorättsligt.

Agenda 2030 – Globala målen för hållbar utveckling

En möjlighet för Act Svenska kyrkan och andra civilsamhällsorganisationer att utkräva ansvar av beslutsfattare är Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer den historiska överenskommelsen ”Förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling”.

Agendan gäller för alla länder, rika som fattiga, och sätter mål för att utrota fattigdomen, uppnå hållbar utveckling i dess tre dimensioner; social, ekonomisk och miljömässig. Den omfattar 17 mål och 169 delmål.

Det här materialet anknäver framför allt till **mål 5: Jämställdhet** och **mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen**

Kvinnors rätt till sitt liv och sin kropp

Act Svenska kyrkan ifrågasätter orättvisor mellan könen och arbetar för att alla, oavsett kön, ska ha samma möjligheter att göra sina röster hörda som ledare inom kyrka och samhälle. Genom att också lyfta begreppet genusrättvisa tar Act Svenska kyrkan tydligt ställning mot orättvisor på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.

Teologiskt har ställningstagandet sin grund i tron på att varje människa är älskad av Gud och har samma värde och rätt. För kyrkan handlar jämställdhet och genusrättvisa om att värna individen, förhindra personligt lidande och arbeta mot kränkningar av mänskliga rättigheter. Det handlar också om att minska fattigdom, förbättra hälsa och skapa ekonomisk tillväxt. Globalt sett bidrar bristen på jämställdhet till att förvärra fattigdom, hunger och en situation med låg utbildningsnivå i många länder.

Läs mer om hur Svenska kyrkan
bidrar till de globala målen på
svenskakyrkan.se/agenda2030

BIBELN INSPIRERAR TILL ENGAGEMANG OCH FÖRÄNDRING

Herrens ande är över mig, ty han har smort mig till att frambära ett glädjebud till de fattiga. Han har sänt mig att förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och förkunna ett nådens år från Herren.

- Lukasevangeliet 4:18-19

Egen reflektion: Reflektera över vad din tro betyder för ditt engagemang. Har du egna bibelord som du känner stärker dig i ditt arbete och din vilja att förändra?

Act Svenska kyrkan arbetar aktivt mot könsstämpning och tvångsäktenskap samt för varje människas rätt att bestämma över sin egen kropp. Tillgång till god sexuell och reproduktiv hälsovård är viktiga frågor att lyfta i det internationella arbetet liksom behovet av kvinnliga religiösa ledare som förebilder. Insatser för att kvinnor ska ha samma makt och möjlighet som män att forma samhället och sina egna liv är väsentligt för att åstadkomma förändring och en positiv utveckling.

Att vara kyrka är en styrka

Religiösa ledare och samfund spelar en mycket viktig roll i arbetet för jämställdhet, eftersom de har ett stort inflytande över människors värderingar och syn på etik och moral. Kyrkan finns med i livets alla delar och spelar en viktig roll i det sociala arbetet och för individens tro. I många sammanhang är de så viktiga att det inte går att åstadkomma en förändring utan deras medverkan. Genom initiativ i både religiösa och sekulära sammanhang har vi en unik möjlighet att mobilisera kraft för positiv förändring världen över. För att åstadkomma detta finns Act Svenska kyrkan med i ACT-alliansen, en global biståndsalians av organisationer med kyrklig bakgrund.

De ideellas engagemang behövs också för att skapa opinion i Sverige, och Act Svenska kyrkan har en viktig roll som opinionsbildare. Det kan t ex handla om att vara en röst för kvinnors rättigheter.

I Sverige har vi ganska stora möjligheter att påverka beslutsfattare att ta ansvar för en bättre värld. Genom ett engagemang för Act Svenska kyrkan kan vi sprida kunskap, stärka organisering och därmed möjliggöra förändring.

ÖVNING: RELIGIÖSA AKTÖRER OCH KVINNORS RÄTTIGHETER

Tid: Ca 20 min

Syfte: Syftet med övningen är att deltagarna får en förståelse för religiösa aktörers roll i arbetet för kvinnors rättigheter.

Gör så här

Dela in gruppen i mindre grupper och samtala om:

- Vilken roll spelar religiösa aktörer i arbetet för kvinnors rättigheter?

Utgå gärna från Axsas arbete och den evangelisk-lutherska kyrkan i Tanzania. Ge exempel på sammanhang när religiösa aktörer kan vara pådrivande och när de kan vara ett hinder för kvinnors rättigheter?

Återsamlas i storgrupp och låt grupperna dela med sig av sina tankar.

VAD KAN DU GÖRA?

Alla påverkas av det åtstramade demokratiska utrymmet. Även vi i Europa och Sverige påverkas både direkt och indirekt. För att fortsätta värna om demokratin och för att skapa förändring är det viktigt att mobilisera och aktivera sig.

Att vara en changemaker är att bidra till förändring. Det kan du göra på många olika sätt utifrån dina förutsättningar och din insats är oändligt värdefull.

Som changemaker bidrar du till förändring och är en del av detta världsvida nätverk. Här finner du några exempel på hur du kan engagera dig. Utifrån dina förutsättningar och möjligheter kan du göra skillnad.

Påverka

- Delta i demokratin! Rösta på den politiker som du tycker bäst företräder dina åsikter och utkräv ansvar när den politiska ledningen inte gör det de ska.
- Skriv brev, arrangera protester och sätt press på de som styr! Det bästa sättet att skydda demokratin är att visa att du finns och att du bryr dig. Tillsammans är vi starka!

Organisera dig!

- Som ung vuxen kan du engagera dig som Ageravolontär och få möjligheten att jobba med andra unga för global rättvisa!
- Är du engagerad i en församling så kan du gå med i församlingens internationella grupp och vara med och driva arbetet med globala frågor.
- Delta i vårt utbytesprogram Ung i den världsvida kyrkan och upplev en annan vardag. Programmet är ett utmärkt sätt att träffa andra engagerade och få mer information och erfarenhet om det internationella arbetet.

Ge och uppmuntra till givande

- Stöd våra partner och det arbete de utför. De riskerar sina liv varje dag, men de kan inte fortsätta kämpa utan ditt stöd. Vill du verkligen vara med och skapa varaktig förändring så ska du bli månadsgivare!

Det går givetvis också bra att skänka valfritt belopp när som helst via Swish – 9001223 eller Plusgiro – 90 01 22-3.

- Skapa egna insamlingar bland vänner och bekanta eller gå ut och skramla bössa på stan.
- Anordna loppisar eller andra event där intäkterna kan skänkas till Act Svenska kyrkan.

Utbilda dig själv och andra

- Om du känner dig redo att köra igång direkt kan du använda dig av det här materialet.

Engagera dig som Ageravolontär och börja bidra till en mer rättvis värld.

- Skriv blogginlägg, insändare eller andra texter och sprid dem i de kanaler som du har tillgång till.
- Samtala om frågor så som demokrati, kvinnors rättigheter och genusrättvisa med dina medmänniskor. Genom att prata om frågorna så lyfter du upp ämnet på agendan.
- Håll dig uppdaterad om Act Svenska kyrkan genom att regelbundet gå in på hemsidan. Där finns information om aktuella kampanjer med mera.

AVSLUTNING

Tacka gruppen för deras medverkan. Tipsa igen om att de kan bli en changemaker i sin egen situation, genom att exempelvis vara ageravolontär, ombud eller stödja våra projekt. Det viktiga är att aldrig sluta engagera sig!

Alla människor ska ha möjligheten att organisera sig och bidra till förändring. Vi kämpar för att alla ska vara fria att förändra. Vi agerar lokalt – för att påverka globalt. Tillsammans med dig kan vi påverka hur våra medmänniskor har det. Tillsammans kan vi göra världen mer rättvis!

Vi vill också passa på att tacka dig för ditt bidrag till att sprida budskapet till fler så att vi blir fler som gör skillnad, tack!

KÄLLFÖRTECKNING

Rapporten ”Shrinking political space of civil society action”, ACT Alliance, <http://www.icnl.org/research/resources/regional/shrinking-political-space-of-civil-society-action.pdf>

Rapporten “Consultation - How to create and maintain civil society space? What works?”, DanChurchAid, Brot für die Welt och Trócaire, http://www.ohchr.org/Documents/AboutUs/CivilSociety/ReportHC/23_Trocaire.docx

FNs tidigare speciella rapportör för församlings- och föreningsfrihet Maina Kiai
<http://freeassembly.net/freedoms/>

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter
<http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/forenings-och-forsamlingsfrihet>

Studiematerialet ”Kyrkan i det offentliga rummet”, Lutherska Världsförbundet
<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1630600>

Rapporten “Shrinking space for civil society – challenges in implementing the 2030 Agenda.” – Emelie Aho & Jonathan Grinde, Forum Syd. http://www.forum Syd.org/PageFiles/8150/PO150943_Rapport_5maj_web.pdf

Statistik om minskat demokratiskt utrymme från CIVICUS årliga rapporter om ”The state of civil society”
<https://www.civicus.org/index.php>

Rapporten ”Så tystas en kvinnorörelse”, Kvinna till kvinna 2018.
<https://kvinna tillkvinna.se/suffocating-the-movement-shrinking-space-for-womens-rights/>

Rapporten ”Tag plats”, Concord Sverige, 2018.
<https://www.concord.se/wp-content/uploads/rapport-tag-plats-2018.pdf>